

Motion till kommunfullmäktige Stärk beredskapen i Lunds kommun

Hotbilden mot samhället har blivit mer komplex. Klimatförändringarna, digitaliseringen och det förändrade säkerhetsläget i Europa utgör alla nya förutsättningar för beredskap när krisen kommer. Många moderna tjänster och logistikkedjor bygger på "just in time"-principen. Det som tidigare fanns i lokala lager, finns idag rullande på vägarna. Hur sårbart avsaknaden av egna lager är blev uppenbart när pandemin bröt ut. "Just in time"-modellen ger ingen beredskap för pandemi, översvämning vid skyfall, skogsbrand, omfattande elavbrott, eller krig i närområdet. En påminnelse om kommunens brister gavs också för något år sedan när kranvattnet under flera veckor behövde kokas för att vara drickbart. Även läckorna i gasledningen Nordstream illustrerar hur sårbart nuvarande samhället är.

Mot bakgrund av en förändrad omvärldsanalys beslutade regeringen 2015 att åter bygga upp det totalförsvaret som tidigare hade rustats ner. MSB och försvarsmakten samordnade arbetet och har beskrivit de nya planeringsförutsättningar som behövs för en beredskapen ska kunna anses vara säker. Ett stort ansvar för den praktiska implementeringen vilar dock på Sveriges kommuner. Lund och andra kommuner förväntas ha beredskapsplanering för betydande störning av leveranser av livsmedel, återkommande störningar i el- och kommunikation, transporter och betaltjänster mm. Kommunen har skyldighet att vid kris se till att alla som finns i dess egna verksamheter har tillgång till vatten, värme, livsmedel samt andra förnödenheter. Ansvar för beredskap aktualiseras ytterligare av ett svenskt Natomedlemskap, då försvarsalliansen ställer krav på medlemmarna i form av artikel 3 att ha resilienta system för livsmedels och dricksvatten, samt energi- och kommunikationssystem.

Minskad elanvändning och utjämning av effekttoppar

För att säkra energitillgången i händelse av kris behöver tillgången till reservkraft stärkas i Lunds kommun, särskilt om den ska vara fossilfri. De effekttoppar som redan i normalläge gör elförsörjningen sårbar behöver arbetas bort genom energihushållning, genom att el används där den gör störst nytta och att användningen över dygnet jämnas ut. En minskning av den totala energianvändningen är sannolikt det viktigaste för att förebygga de effekttoppar som riskerar slå ut elnätet, ett scenario som var bara timmar bort den 12 Februari 2022. Lunds kommun har kontroll över stora fastighets- och bostadsbestånd och därmed en stor potential för att genomföra energieffektiviseringsåtgärder.

Större tillgång till närproducerad biogas

Den lokala produktionen av biogas behöver öka för att beroendet av importerat fordonsdrivmedel ska kunna minska. Ett uppdrag om att öka tillgången till biogas finns formulerat i Lunds kommuns energiplan, men alldeles för lite har hänt. Rötning av oförorenat organiskt avfall till biogas kan enkelt kombineras med

framställning av biogödsel som kan ersätta importerat konstgödsel och därmed underlätta för ett mindre importberoende och ekologiskt hållbart åkerbruk.

Skydda jord som kan odlas

Omsättningslager i Lunds kommunens tillagningskök utreds i syfte att stärka resiliensen i livsmedelsförsörjningen, men även primärproduktionen borde bli en del av uppdraget. Lunds kommun skulle kunna öka sin potential för lokal livsmedelsförsörjning i händelse av kris genom att ett långsiktigt skydd för jordbruksmark samt koloni- och odlingslotter i kommunen. Genom att förlänga arrendetiden på såväl kommunägd åkermark som odlingslotter är en åtgärd för att trygga livsmedelsförsörjningen. Att fördubbla den areal som genom planbeslut disponeras för koloni- och odlingslotter är en annan åtgärd med potential för att säkra matförsörjningen.

Upprätta kommunala lager

I samma anda behöver ett omfattande beredskapslager inrättas för materiel, mat och annat som behövs för att upprätthålla samhällsviktig kommunal verksamhet i händelse av kris. Erfarenheten av bristande lagerhållning i början av pandemin borde vara en väckarklocka gällande behovet av beredskap när det oväntade inträffar och logistikkedjor inte fungerar som normalt.

Värna rent dricksvatten

Sist men absolut inte minst förutsätter beredskap tillgång till rent vatten. Här finns betydande utvecklingspotential vad gäller resurshushållning. Det inte rimligt att dricksvatten t.ex. används för att spola i toaletter. I Oceanhamnen i Helsingborg finns ett framgångsrikt pilotprojekt med kretsloppsbaseerat avloppssystem där gråvatten istället för dricksvatten används för att spola. Den typen av lösning borde bli bli norm vid nybyggnation i Lunds kommun.

Med hänvisning till ovanstående föreslås kommunfullmäktige

- att uppdra åt Lunds Rådhus AB att i dialog med övriga delägare verka för att ägardirektiv för Krafringen AB kompletteras med direktiv om att bolaget ska tillhandahålla förnyelsebar reservkraft till äldreboenden och andra verksamheter i kommunal regi
- att servicenämnden och LKF ges i uppdrag att göra en genomgång av det egna fastighetsbeståndet för att minska elanvändningen och motverka att elförsörjningen slås ut vid effekttoppar

- att kommunstyrelsen ges i uppdrag att säkra livsmedels- och drivmedelsförsörjningen i händelse kris eller krig
- att kommunstyrelsen tillsammans med Krafteringen ges i uppdrag att samordna det som behövs för biogasproduktionsanläggningar snabbt ska komma på plats
- att kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med kommunens lantbrukare, restauranger m fl organisera insamling av allt organiskt avfall som kan rötas till biogas
- att ett kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta ett beredskapslager för livsmedel och annat som kommunens verksamheter är i behov av för att fungera, t.ex. på Gastelyckan
- att ge Tekniska nämnden i uppdrag att omförhandla arrendetiden till 20 år på all åkermark som kommunen utarrenderar
- att ge tekniska nämnden i uppdrag att förlänga arrendetiden för odlingslotter till 5 år
- att ge Byggnadsnämnden i uppdrag att i samband med revidering av översiktsplanen och andra planbeslut föreslå de planförändringar som behövs för att ytan för kolonier och odlingslotter fördubblas
- att ge Tekniska nämnden i uppdrag att ställa krav på att spolning med gråvatten enligt koncept från Oceanhamnen i Helsingborg blir norm vid nybyggnation

Lund 7 oktober 2022

Karin Svensson Smith

Oppositionsråd (MP)